

על אהבה וקפה

הקאמרטה הישראלית ירושלים
מנהל מוסיקלי: אבנר בירון

הקאמרטה הישראלית ירושלים

מייסד ומנהל מוסיקלי: אבנר בירון
יועץ: יוסף ברדנשוילי

חברי התזמורת

*נגן ראשי **משנה לנגן ראשי					
כינור ראשון	מתן דגן*	כינור שני	אנדראה האלם*	ויולה	מיכאל פלסקוב*
	נטשה שר*		אטיין מנר*		דורון אלפרין
	כרמלה ליימן**		אדוארד רזניק**		בוריס רימר
	דניס ג'רסי		אומרי צח		אנדריי שפלינקוב
	רומן יוסופוב		מיכאל קונצביץ'		
	סופיה קירסנובה		קרן שושני		

כנר עמית כבוד: אריק קוביליאנסקי

נגן אורח: יזהר קרשון, צ'מבלו

חברי העמותה וחברי הוועד המנהל

פרופ' רות ארנון*, יו"ר	פרופ' שלמה בידרמן	אפרת וימן גרשוני	ניסים לוי
אבנר אזולאי	פרופ' אבי בן בסט*	אילן דה פריס*	יאיר מנדלס
יעקב אייזנר*	רו"ח תלמה ברבשקולר	רוברט דרייק	פרופ' מנחם פיש*
ד"ר חנן אלון	פרופ' בני גיגר*	פרופ' משה הדני*	פרופ' שמואל קבילי
יצחק אלרון*	עו"ד יאיר גרין*		

הצוות האדמיניסטרטיבי

מנהל כללי: בן ציון שירה	מכירות: דגן פדר
מנהל אדמיניסטרטיבי: מיכאל קונצביץ'	מנהל במה: ואלרי אקסיונוב
מפיק וספרן: מורן מגן	יועץ משפטי: עו"ד עמי פולמן
מנהלת שיווק: תמר אומנסקי	הנהלת חשבונות: שרית יצחקי

מחלקת מנויים: 1-700-55-2000 / בימים א'-ה' 09:00-17:00

משרד התזמורת: רח' ההגנה 13, הגבעה הצרפתית, ירושלים / טל: 02-5020503 / פקס: 02-5020504

כתובתנו באינטרנט: www.jcamerata.com / אימייל: info@jcamerata.com

התזמורת נתמכת על ידי: משרד התרבות והספורט | עיריית ירושלים, האגף לתרבות ומסתייעת בתורמים שונים.

31
שזון
2015-2014

ירושלים / תיאטרון ירושלים, אולם הנרי קראון

יום ג', 14.4.15 בשעה 20:00

תל אביב / מוזיאון תל אביב לאמנות

יום ו', 17.4.15 בשעה 13:00

מוצ"ש, 18.4.15 בשעה 20:00

יום א', 19.4.15 בשעה 20:00

כרמיאל / היכל התרבות

יום ב', 20.4.15 בשעה 20:30

על אהבה וקפה

אבי אוסטרובסקי מנצח

עינת ארונשטיין סופרן

קרן הדר סופרן

דוד פלדמן קונטרה טנור

איתן דרורי טנור

יאיר פולישוק בס-בריטון

אלה מילך-שריף "שחורה אני ונאווה",
פנטזיה מוסיקלית על פי שיר השירים,
לסופרן, לשלישיית זמרים ולאנסמבל כלי

ליקוט הפסוקים ועריכתם:

קרן הדר ואלה מילך-שריף

הפסקה

גיוס לָקָה (1894-1870)

אדג'ו בדו מינור לתזמורת כלי קשת

יוהאן סבסטיאן באך (1750-1685)

"קנטטת הקפה" לסופרן, לטנור,

לבריטון ולתזמורת, רי"ב 211

כתיבת התוכנייה בני הנדל עיצוב חגית מימון

איור השער: מתוך ספר איורים של זאב רבן לשיר השירים, 1922

התזמורת הפילהרמונית של רדיו נורבגיה באוסלו. בעונת 1998/99 התבקש לחזור ולנהל את התזמורת הקאמרית הקיבוצית שהקים שלושים שנה קודם לכן, ובתפקיד זה כיהן עד לשנת 2003.

מלבד התזמורות שעבד עמן לאורך שנים, שימש מאסטרו אוסטרובסקי גם כמנצח אורח של תזמורות רבות וחשובות, ובהן הפילהרמונית הישראלית, הפילהרמונית של ה-BBC, התזמורת הפילהרמונית של אוסלו, אמסטרדם, בריסל, זגרב, לונדון, מכסיקו סיטי, רדיו בלגיה, שטוטגרט, ושטוקהולם, פילהרמוניה הונגרית, הסימפונית ירושלים רשות השידור, הסימפונית ראשון לציון, התזמורת הסימפונית של לונדון, רדיו קלן ותיאטרון מרינסקי בסנט פטרסבורג, התזמורת הלאומית של בלגיה והתזמורת המלכותית האנגלית.

מאסטרו אוסטרובסקי ניצח על קונצרטים ועל הפקות אופרה בישראל, באוסטריה, באוסטרליה, באיטליה, בארצות הברית, בבלגיה, בבריטניה, בגרמניה, בדנמרק, בדרום אפריקה, בהולנד, בטורקיה, במכסיקו, בנורבגיה, בצרפת, ברומניה, ברוסיה ובשבדיה. הוא ערך סיורים עם תזמורות בעולם, בין היתר עם הפילהרמונית של לונדון בסיורה באוסטרליה.

אבי אוסטרובסקי הקליט מספר רב של תקליטורים, ובהם "פולחן האביב" ו"פטרשקה" של סטרווינסקי, סימפוניות של מאהלר, שוברט ושוסטקוביץ', "הסימפוניה הפנטסטית" של ברליוז ועוד.

המנצח אבי אוסטרובסקי, יליד ישראל, למד ניצוח באקדמיה למוסיקה ע"ש רובין בתל אביב בהדרכת המאסטרו גארי ברתיני והמלחין פרופ' מרדכי סתר. זכייתו בפרס הראשון בתחרות למנצחים צעירים מטעם קרן התרבות אמריקה ישראל סללה את דרכו להמשך לימודיו באירופה: באקדמיה למוסיקה של וינה למד אצל הפרופ' האנס סווארובסקי ובשנת 1968, עם השלמת לימודיו שם, עבר לאיטליה, למד אצל המאסטרו פרנקו פֶּרֶה ועבד במחיצתו.

במאי 1968 זכה אוסטרובסקי בפרס הראשון בתחרות הבינלאומית למנצחים צעירים על שם ניקולאי מֶלְקוֹ בקופנהגן, ועקב זכייתו הוזמן לנצח על תזמורות ברחבי העולם. במקביל ביסס את הקריירה שלו בארץ והקים שורה של גופי מוסיקה: ב-1968 נתמנה למנהלה המוסיקלי ולמנצחה הקבוע של התזמורת הסימפונית חיפה, ובתפקידים אלה כיהן עד שנת 1973. ב-1970 ייסד את התזמורת הקאמרית הקיבוצית והיה למנהלה המוסיקלי עד 1974, ובשנת 1973 ייסד את הסינפוניה באר שבע ושימש כמנהלה המוסיקלי וכמנצחה הקבוע עד לשנת 1978.

משנת 1978 ועד 1984 שימש אבי אוסטרובסקי כמנצחה הקבוע של התזמורת הפילהרמונית של אנטוורפן בבלגיה, ובין 1989 לבין 1993 היה המנהל המוסיקלי והמנצח של

עמותת יידי הקאמרטה הישראלית ירושלים מזמינה אתכם לאירוע הגאלה השנתי

יום שישי, 24.4.2015 בשעה 11:30 / אַלמא, מרכז אמנויות ומלון יוקרה / זכרון יעקב, רח' יאיר 1

האירוע ייפתח בבראנץ' עשיר ולאחריו קונצרט הקאמרטה הישראלית ירושלים

אבנר בירון מנצח · שלומי שבן אורח מיוחד
תכנית מגוונת ומהנה

כרטיסים באתר www.jcamerata.com

בקופת הקאמרטה: 1-700-55-2000

או בטלפון מיוחד לגאלה: 052-2826753 (יוליה)

מחירי הכרטיסים: 1000 ש"ח, 500 ש"ח ו-300 ש"ח.
הכרטיסים יזכו את קוניהם בקבלה על
תרומה לפי סעיף 46 לפקודת מס הכנסה
(פחות 100 ש"ח לכרטיס)

זאת הדרך שלכם לעזור לקאמרטה הישראלית ירושלים
להמשיך בדרך המצוינות וליהנות מחוויה מענגת באולם
הקונצרטים החדש והמרשים של אַלמא בזכרון יעקב

היא שרה תחת שרביטיהם של זובין מהטה, דן אטינגר, אבנר איתי, רונן בורשבסקי, אבנר בירון, שנדור גיודי, גאבור הולרונג, דוד זבה, אורי סגל, מלקולם סינגר, סטנלי ספרבר, מנדי רודן, ישי שטקלר, דייוויד שטרן ודוד שמר.

היא הופיעה בפסטיבלי המוסיקה של כפר בלום ואבו גוש, בפסטיבל למוסיקה ווקאלית ירושלים ובכיתות האמן הבינלאומיות לפסנתר תל חי. היא שרה עם הפסנתרנים אריה ורדי ועידו אריאל וברסיטלים בהולנד, בסקוטלנד, בצרפת ובווייטנאם.

עינת זכתה במלגת קרן התרבות אמריקה ישראל בשנים 2008-2014, ובמלגות המכון הישראלי לאמנויות הזמרה וקרן רונן. היא זכתה בפרס הראשון בתחרות הזמרה של בית הספר הגבוה למוסיקה, תל אביב לשנת 2009/10, בפרס השני בתחרות האופרה הבינלאומית במג'ניטה שבאיטליה ובפרס האקדמיה ופרס חביבת הקהל בתחרות האופרה והמוסיקה שנערכה בשנת 2013 בטירת מָרגו (Margeaux) בחבל בורדו שבצרפת.

ב-2012 זכתה בפרס האמן הצעיר המצטיין בתחרות הבינלאומית "צ'סטי" לשירת הבארוק של פסטיבל אינסברוק ובאותו פסטיבל הופיעה ב**ונוס ואדוניס של בלואו ובדידו ואניאס** של פרסל. בפסטיבל אולדבורו באנגליה שרה מוצרט עם תזמורת הפסטיבל בניצוח כריסטיאן זכריאס.

עינת ארונשטיין, בעבר חברה במקהלת מורן ובאנסמבל זמרי מורן, שירתה בצה"ל כמוסיקאית מצטיינת וסיימה את לימודי התואר הראשון בזמרה בבית הספר הגבוה למוסיקה ע"ש בוכמן-מהטה בתל אביב בכיתת הגב' אפרת בן-נון. כיום היא לומדת בברלין בסדנאות של ג'ון נוריס ואָבִי פּוּרמַנְסְקִי.

עינת גילמה באופרה הישראלית את הנער הרועה ב**טוסקה** של פוצ'יני, בסטיינה בב**סטיין ובסטיינה** של מוצרט, אחד הנערים ב**חליל הקסם** של מוצרט, הנזל ב**הנזל וגרטל** של הומפרדינק, הילדה ב**מעשה בחצי ירח** מאת מיכאל וחיה שנהב והילד המת ב**הילד חולם** מאת גיל שוחט. בתיאטרון הקאמרי הופיעה באופרות **לעוף מכאן וצחוק של עכברוש** של סמל/מילך-שריף ובהצגות **בדנהיים 1939** של אפלפלד/שוחט ו**היה או לא היה** של עדנה מזי"א.

עינת הופיעה עם הפילהרמונית הישראלית, הפילהרמונית של האג, הסימפונית ירושלים, רשות השידור, הסימפונית חיפה, הסימפונית ראשון לציון, הקאמרטה הישראלית ועוד.

אלון ראובן והפסנתרן יוני פרחי. בשנת 2013 יצא תקליטה הרביעי, עם משה זורמן ואסף רוט, ובו מסע מוסיקלית בעקבות שלישיית **החלונות הגבוהים**.

קרן שרה בהצגה **אשכבה** מאת חנוך לוין ובאופרה **צחוק של עכברוש** מאת אלה מילך-שריף ונאוה סמל בתיאטרון "הקאמרי" ובמחזות בתיאטרון באר שבע ובתיאטרון הספרייה. היא זוכת תחרות ריינסברג בגרמניה לשירת אופרה ואמנית נבחרת של הקרן למצוינות בתרבות.

קרן היא אִמָּם של התאומים אייל ונועה.

קרן הדר, בוגרת בית הספר הגבוה לאמנויות הבמה בית-צבי, פיתחה בעשור האחרון קריירה בינלאומית מגוונת, תוך שילוב בין רפרטואר קונצרטי, מוסיקת תיאטרון, זמר עברי ושירי עם. בזכות מלגה מיוחדת מן המאסטרו דניאל בארנבויס, השתלמה בשנים 2006/07 בלימודי אופרה בברלין, גילמה שם את נַנְטָה באופרה **פלטוף** של ורדי וזכתה לשבחי הביקורת הגרמנית. בעונת הקונצרטים 2011/12 הייתה **כרמן** של ביזה עם הסימפונית חיפה בניצוח נועם שריף.

בין התזמורות שהופיעה עמן: הפילהרמונית של נְסֵטְצֵסְטֵר, ניו יורק, הסימפונית של ברלין, הסימפונית של איטליה, הסימפונית של בנגקוק, הפילהרמונית הישראלית והקאמרטה הישראלית ירושלים. היא שרה תחת שרביטיהם של לורין מאזל, זובין מהטה, נועם שריף, אבנר בירון, אריה ורדי, ליאור שְמֵבֶדֶל, פרדריק שְזֶלֶן, ירון גוטפריד ועוד.

מלבד השתתפותה בקונצרטים עם תזמורות, במופעי אופרה ובפסטיבלים, קרן שרה ברסיטלים ועם הרכבים קאמריים בישראל ובארצות אחרות: איטליה, ארצות הברית, בריטניה, בלגיה, גרמניה, לוקסמבורג, סין, פולין, צרפת, רוסיה, קרואטיה ותאילנד.

באביב 2006 יצא לאור תקליטה הראשון, עם רפי קדישזון ודן אטינגר, **מוסיקת לילה זעירא**, ובשנת 2007 - התקליט **שחורה אני ונאוה**, ובו הפנטזיה על שיר השירים מאת אלה מילך-שריף שנשמע היום. ב-2010 הופק בבריטניה תקליטור בו קרן משתפת פעולה עם נגן קרן היער

דוד פלדמן הוא בעל תואר שני מן האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים ותואר שני נוסף מביה"ס הגבוה למוסיקה עתיקה בבאזל. בין מוריו היו ביביאנה גולדנטל, צבי זמל, אוולין טאב, אנתוני רולי ואנדריאס שול. הופעת הבכורה שלו באופרה הייתה בינואר 2012 בהפקת **מלכת הפיות** של פֶרסל באופרה של באזל, בניצוח אנדרֶאה מרקון.

פלדמן חבר באנסמבל "נביאי הקווינטה", המתמחה במוסיקת רנסאנס ובארוק. עמו הופיע באירופה, באמריקה, בישראל וביפן ובפסטיבלים היוקרתיים למוסיקה עתיקה ביוֹרֶק, באוֹטֶרְכֶט ובאֶמברוֹניי. עם האנסמבל הקליט חמישה תקליטורים. בשנת 2014 הקליטה אותו חברת דויטשה גרמפון כסולן עם הסופרן מגדלנה קוֹזֶ'נה ועם תזמורת הבארוק לֶה צ'ֶטֶרֶה.

ב-2006 זכה דוד בציון לשבח בתחרות ע"ש פאול בן-חיים, ב-2007 - במקום הראשון בתחרות באקדמיה למוסיקה בירושלים וב-2009 - בפרס האמן הצעיר המבטיח בתחרות הבינלאומית למוסיקת קודש ברומא. ב-2011 זכה עם אנסמבל "נביאי הקווינטה" במקום הראשון בתחרות במסגרת פסטיבל יורק.

דוד מופיע כסולן בקונצרטֶחָבָאָו של אמסטרדם, באולם הפילהרמונית בוורשה, בקונצרטֶהֶאוֹס של ברלין, בפֶּלֶאוֹ דֶה לֶה מוסיקה בברצלונה ובמטרופוליטן בניו יורק. כמו כן הופיע בפסטיבל ישראל, בפסטיבל המוסיקה באברוגוש, בקול המוסיקה בגליל העליון ובפסטיבל הנדל בגֶטינגן.

איתן דרורי, בוגר מוסיקה ותיאטרון בביה"ס תפן שבגליל, למד זמרה אצל הגב' פנינה ענבר ואחר כך השתלם בהזדרכת פרופ' מירה זכאי בביה"ס הגבוה למוסיקה ע"ש בוכמן-מהטה בתל אביב ובכיתת הגב' מרינה לויט באקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים.

הוא היה סולן באופרות של פֶרסל, מוצרט, ראוול ויוהאן שטראוס. בין ההפקות הליטורגיות ששר בהן: **מגניפיקט**, **מיסה בסי מינור ויוהנס פסיון** של באך, אורטוריות של הנדל, יצירות של מוצרט, **הרקוויאם של צ'מרובה**, **סטאבט מאטר** של היידן ודבוֹז'ק, **אליהו של מנדלסון**, יצירות של פוצ'יני ורוסיני, **מיסה קריאולה** של אריאל רמירז, **ערבית לשבת** של יחזקאל בראון ו**שיר השירים** של מרק לברי. הוא חבר ב"מיתר אופרה סטודיו" שליד האופרה הישראלית.

דרורי הופיע כסולן עם רוב התזמורות בארץ, תחת שרביטיהם של אבנר איתי, אבנר בירון, רונן בורשבסקי, יעל וגנר, לאונטי וולף, רון זרחי, אהרון חרל"פ, שמעון לביטוב, דורון סלומון, חנה צור, דוד שמר, מיכאל שני ונועם שריף.

בשנים 2003-2008 היה חבר באנסמבל "נביאי הקווינטה" ובמסגרתו זכה במלגת קרן שרת שליד קרן התרבות אמריקה ישראל בשנים 2006-2007. כסולן זכה במלגת קרן שרת בשנים 2006-2011, וכן זכה במלגות קרן רונן, קרן בוכמן-היימן והמכון הישראלי לאמנויות הזמרה בשנים 2010-2013.

יאיר פולישוק / בס־בריתון

יאיר פולישוק השלים את לימודי התואר הראשון באקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים. הוא למד שירה אצל הגב' מרינה לויט וניצוח אצל המאסטרי אבנר בירון ומנדי רודן. את לימודי התואר השני השלים במכללת טריניטי-לאבאן למוסיקה ולמחול בלונדון. מורו לשירה שם היה הבריטון עומר אברהים.

פולישוק שר עם התזמורות והמקהלות המובילות בארץ, ובהן הפילהרמונית הישראלית בניצוח רוברטו אבדו. הוא שר תחת שרביטיהם של דן אטינגר, ירון גוטפריד, מתיו הול, דורון סלומון, אנדרו פארוט, שרון רוזנר ודוד שמר. הוא חבר ב"מיתר אופרה סטודיו" שלייד האופרה הישראלית.

יאיר היה לפרולו ודון ג'ובאני באופרה **דון ג'ובאני** של מוצרט, פיגרו בנישואי **פיגרו** של מוצרט, ואניאס בדידו ואניאס של פרסל עם תזמורת בארוקדה בבימוי דני ארליך. בבימויו שר גם **בהזמרת הקרחת** מאת ישראל שרון ו**בהרמאי** מאת מנחם אבידום ואפרים קישון. כמו כן היה סולן **במתיאוס פסיון** וב**מיסה הגדולה** של באך, **בתשיעית** של בטהובן ו**ברקוויאם** של פורה. עם אנסמבל קפריזמה שר **סרנדה אופוס 24** מאת שנברג.

בתקופת לימודיו זכה יאיר פולישוק במלגות לימודים מטעם קרן רוני למוסיקאים צעירים, קרן שרת שלייד קרן התרבות אמריקה-ישראל ובמלגה מטעם מכללת טריניטי-לאבאן למוסיקה ולמחול בלונדון.

משפחה שכזאת

קונרד ואן אלפן מנצח (הולנד)
מגלי ל'זה סופרן (צרפת)

יוהאן ברנהרד באך פתיחה בסול מינור
יוהאן כריסטיאן באך שני שירים אנגליים
יוהאן לודוויג באך סוויטה בסול מז'ור
יוהאן כריסטוף פרידריך באך סינפוניה ברה מינור
וילהלם פרידמן באך אדג'ו ופוגה ברה מינור
יוהאן סבסטיאן באך קנטטה רי"ב 199

זכרון יעקב: אלמא מרכז אמנויות

מוצ"ש, 9.5.15 בשעה 21:00

תל אביב: מוזיאון תל אביב לאמנות

יום א', 10.5.15 בשעה 20:00

יום ו', 15.5.15 בשעה 13:00

מוצ"ש, 16.5.15 בשעה 21:00

ירושלים: אולם הנרי קראון

יום ג', 12.5.15 בשעה 20:00

רחובות: אולם ויקס במכון ויצמן

יום ה', 14.5.15 בשעה 20:00

מנוחה נכונה

אנדרס מוסטון מנצח · פרופ' שלמה בידרמן מרצה
יונית שקד גולן אלט · דוד פלדמן קונטרטה טנור
אנדריי שפלינקוב ויולה

באך האריה "בואי, שעת מוות מתוקה" מתוך קנטטה רי"ב 161
באך האריה "ברוך בואך! ככה אומר" מתוך קנטטה רי"ב 27
באך האריה "איך בשמחה מסרה נפשה" מתוך קנטטה רי"ב 198
יוהאן כריסטוף פרידריך באך הקנטטה "לו אך די מים לי היו"
פרטוש "זכור" לוויולה ולתזמורת
תיאודורקיס הבלדה על מאוטהאוזן

תל אביב: מוזיאון תל אביב לאמנות, אולם אסיא

יום ו', 1.5.15 בשעה 11:00

ירושלים: תיאטרון ירושלים, אולם הנרי קראון

יום ו', 8.5.15 בשעה 11:00

להתמודדות עם המוות פנים רבות וביטויים עזים ביצירה האנושית. יש הכמהים אל נצחיות, יש המשגיבים את הפאתוס שבו, ויש המקוננים על הבלות חדלונן. שלמה בידרמן הוא פרופסור אמריטוס בחוג לפילוסופיה באוניברסיטת תל אביב וסגן נשיא המכללה האקדמית תל אביב יפו.

יצירה לסופרן, לשלישיית זמרים ולאנסמבל כלי

חברי האנסמבל: מתן דגן, כינור; בוריס רימר, ויולה; יפים איזנשטדט, צ'לו; דמיטרי רוזנצווייג, קונטרבס; אירינה רוזנב, פסנתר; עודד גייצהלס, כלי הקשה; אלון ראובן, קרן יער; מוקי זוהר, אבוב וקרן אנגלית; אסתי רופא, חלילים ופיקולו.

אלה מילך-שריף, מיוצרות המוסיקה הישראליות המבוצעות ביותר, החלה לחבר מוסיקה בהיותה בת 12. בעת שירותה בצה"ל בלהקה צבאית הלחינה שירים ואחרי תום השירות הופיעה כזמרת בליווי פסנתר או הרכבים תזמורתיים בארץ ומחוצה לה. מילך-שריף, בוגרת האקדמיה למוסיקה ע"ש רובין באוניברסיטת תל אביב במגמת הקומפוזיציה, היא יוצרתן של אופרות ויצירות תזמורתיות, קוליות, קאמריות וסולניות. נסיונה בשירה הביא אותה לידי התמקדות בכתיבה לקול האנושי. יצירותיה נוגנו בידי רוב גופי המוסיקה המובילים בארץ, ובהם הפילהרמונית הישראלית בניצוח זובין מהטה, ותזמורות באירופה ובאמריקה.

אלה מילך-שריף הלחינה עד כה שלוש אופרות עטורות שבחים מן הקהל והביקורת: **צחוק של עכברוש ולעוף מכאן** על-פי ספריה של נאווה סמל **ושתיקתו של ברוך**, אופרה המבוססת על תולדות משפחת מילך, עם לברית של יעל רוני, שהוזמנה על ידי בית האופרה של בראונשוויג והועלתה שם לראשונה בשנת 2010. באחרונה

אלה מילך-שריף זכתה בפרס ראש הממשלה למלחינים לשנת 2005 ובפרס רוזנבלום של עיריית תל אביב-יפו לשנת 2005 יחד עם נאווה סמל בעבור יצירת האופרה "צחוק של עכברוש".

דבר המלחינה על יצירתה

"שחורה אני ונאווה" היא שיר אהבה לאהבה. היוזמה לכתיבת יצירה על פי שיר השירים באה מן הזמרת קרן הדר. קרן ערכה מבחר מפסוקי שיר השירים ובמרכזם האישה ותחושותיה. נמשכתי מיד אל כתיבת יצירה על פי שיר השירים, ובמיוחד אל הסיפור שהתעצב על פי עריכתה של קרן: סיפור אהבה, קנאה ושברון לב האישה. רצונה של קרן הדר לספר את הסיפור התנ"כי בשפה עכשווית ושווה לכל נפש

הועלתה "שתיקתו של ברוך" בעברית במסגרת חג המוסיקה הישראלית; ביוני 2015 תועלה בהפקה חדשה בגרמניה.

יצירתה של אלה **שיחה עם אבן** על פי פואמה של המשוררת הפולנייה ויסלבה שימבורסקה הוזמנה לרגל פתיחת המוזיאון לתולדות יהודי פולין בוורשה ובסתיו 2015 תשמיעה שם התזמורת הסימפונית של וורשה. ביצוע בכורה ישראלי של "שיחה עם אבן" היה לפני זמן קצר, וגרסה מבוימת תושמע השנה בבית האופרה של בון. את יצירתה **הגיגים על אהבה** לפסנתר סולו הזמינה תחרות רובינשטיין לפסנתר 2014 והיא הייתה אחת משתי יצירות החובה בתחרות. בימים אלה נשלמת אופרה חדשה של אלה, על פי המחזה של סביון ליברכט, **הבנאליות של האהבה**.

הצמיח בה את הרעיון להשתמש לא רק בלשון העברית המקראית, אלא גם בשפה האנגלית. זאת הייתה אפוא בקשתה ממני: לכתוב את היצירה בשתי שפות, אנגלית ועברית. את הטקסטים האנגליים שבחרתי נטלתי בסופו של דבר מ-15 תרגומים שונים. בעודי קוראת את הטקסט המופלא הזה בשפה שאיננה עברית, התחלתי "לשמוע" גם שפות אחרות: כל השפות המתקשרות בתודעתי עם אהבה צצו וביקשו את מקומן ביצירה: איטלקית, פורטוגלית, צרפתית... חשתי שיצירת המופת התנ"כית הזאת, שיר השירים, שייכת לכל העמים באשר הם, משום שאין דבר משותף לכולם יותר מן האהבה.

תוך כדי התלבטויותיי האם אמנם לכתוב את היצירה בריבוי שפות וכיצד לעבור משפה לשפה, באה לעזרתי ידידה חכמה: היא הזכירה לי את מגדל בבל. בבת אחת הבנתי מהיכן הכול נובע – מן ה"אין שפה". מן המקום שבו יש בליל שפות ואין מבינים דבר, ניתן לצאת אל השפה המובנת. הרעיון קסם לי וחדר לנשמת. וכך הגיתי יצירה שבה יש רציטיביזם, אריות, מדריגלים וסינפוניות, כלומר יצירה אוניברסלית מאוד בשפתה המוסיקלית. מנגד, רציטי שתישאר שייכת למקום שבו נכתבה, ארץ כנען. היות שהארץ שלנו ארץ דולשונית היא, השתמשתי בפסוקים המתארים את הארץ בעברית ובערבית. בעבורי הערבית היא חלק בלתי נפרד מחיי בארץ הזאת.

המוסיקה שאותה הביאו לראשי הטקסטים האלה היא "אסיף" של כל מוסיקה שאני נוצרת בחובי מאז שנולדתי: המוסיקה

הישראלית על גווניה, המוסיקה המזרחית, התימנית והערבית ששמעתי כאן לאורך חיי והמוסיקה הקלה והאמנותית של עמי העולם. כל אלה מצאו להם מקום ביצירה, שמוטיב האהבה מלכדה.

אין זאת יצירה המבקשת לחדש בסגנון, באפקטים או בצורה, אלא לגלם את מגוון הרגשות הקשורים באהבה, כפי שאני חשה אותם ומבינה אותם. היצירה גדושה מקצבים, קצתם מזרחיים, קצתם מערביים, קצתם שייכים אפילו לעולם הרוק העכשווי. כל זה נעשה באורח ספונטני ולא מודע, אך כאשר אני מתבוננת ביצירה אחרי השלמתה, אני מזהה בה את כל הגלגולים המוסיקליים שהתגלגלתי בהם במהלך חיי.

חיברתי את היצירה במיוחד לקולה ולאישיותה של הזמרת קרן הדר, שניחנה לדעתי בתכונות המייחדות אותה משאר זמרות הסופרן שאני מכירה. ניסיתי להקיף את כל היכולות הקוליות, המוסיקליות והתיאטרליות של קרן, והתוצאה היא עירוב של סגנון אופראי עם סגנון כמעט רוקיסטי. קרן מצויה תמיד בין שני העולמות ואת שניהם היא מביעה בצורה המעוררת התפעלות. יכולותיה המגוונות השפיעו עלי בבחירת הסגנונות המוסיקליים שהשתמשתי בהם.

ליצירה שלושה חלקים מאובחנים: **החלק הראשון** הוא הצגתה של הנערה המאוהבת והצגת הארץ והטבע. בחלק הזה ניתן לשמוע הרבה מצלילי המזרח שלנו. **בחלק השני** הנערה מתארת את אהובה ואת מעשה האהבה ביניהם. כאן מופיעות האיטלקית, הפורטוגלית, הצרפתית

והאנגלית, וכמובן - העברית המקראית המקורית. **החלק השלישי** הוא החלק הדרמטי. כאן מתחיל שברון הלב של הנערה: אהובה נעלם, היא מחפשת אחריו בחוצות ירושלים, נתקלת בשומרים והם מתעללים בה; היא מתכנסת בתוך עצמה. למרות הכאב הרב שהנערה חשה על אובדן אהובה היא משלחת אותו. היא מבינה שלא תוכל להחזיק בו, כי מהותו אחרת משלה. למרות אהבתה הגדולה, היא נותנת לו ללכת.

מה סוף הסיפור? האם הבינה גיבורתנו כי האהבה פְּנים רבות לה ומתחדשות, וכי היא, צעירה ויפה, תוכל עוד לאהוב פעמים הרבה? האם היא מביטה בעצמה בחיוך, אפילו בצחוק? או שמא להיפך: האם העביר אותה הכאב על דעתה? על השאלה הזו לא אדע לענות. המוסיקה תיתן לכל אחת ואחד את הרמז להבין מה עלה בגורל "השולמית" משיר השירים - דמות אצילית, רגישה, פגיעה ויודעת לאהוב ולוותר. כך, באורח רב־פני, הבנו קרן ואני את דמותה, ואנו משתחוות בפניה אפיים ארצה בהערצה.

את היצירה אני מקדישה לנעם, אהובי הפרטי.

*יצירת הפנטזיה, בעבור פסטיבל ישראל ירושלים 2007, התאפשרה בסיועם הנדיב של רנה וריצ'רד שטיין. היצירה זכתה לשבחים מן הקהל והביקורת. באותה שנה נצרכה על־גבי תקליטור, ולאחר מכן הוצגה בפסטיבלים בגרמניה ובבלגיה.

חלק ראשון: שחורה אני ונאווה

1. פתיחה סופרן, זמרים, הרכב

שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמֹה.
שִׁירִין וְתִשְׁבְּחִין דָּאֵמַר שְׁלֹמֹה.
هَذَا نَشِيدُ الْأَنْشَادِ لِسُلَيْمَانَ

2. אריה ללא מלים סופרן, הרכב

3. סינפוניה הרכב

4. מדריגל זמרים, הרכב

מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר
כְּתִימְרוֹת עֶשֶׁן,
מְקַטְרֶת מִזֶּרַח וּלְבוֹנָה?
מִי זֹאת הַנִּשְׁקֶפֶה כְּמוֹ שָׁחַר,
יְפֵה כְּלְבָנָה, בְּרָה כְּחֶמֶה?
מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר?
הֲרֵאִינִי אֶת מְרֵאִיךָ,
הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלְךָ
כִּי קוֹלְךָ עֵרֵב,
וּמְרֵאִיךָ נֹאווֶה.

5. אריה סופרן, הרכב

שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנֹאווֶה.
אַל תִּרְאוּנִי
שְׁאֲנִי שְׁחֻרְחַרְתִּי,
שֶׁשְׁזַפְתִּנִי הַשֶּׁמֶשׁ.
אֲנִי חִבְצֶלֶת הַשָּׁרוֹן,
שׁוֹשַׁנַּת הָעֵמְקִים.

PART I: Dark Am I But Lovely

1. Overtura Soprano, Singers, Ensemble

The song of songs, which is Solomon's.
Le cantique des cantiques,
qui est de Salomon.
Das Lied der Lieder, von Salomo.
O cantico dos canticos, que e de Salomão.
Cantico dei cantici che è di Salomone.

2. Aria without words Soprano, Ensemble

3. Sinfonia Ensemble

4. Madrigale Singers, Ensemble

Who is this coming up from the desert
Like a column of smoke,
Perfumed with myrrh and incense?
Who is this that appears like the dawn,
Fair as the moon, pure as the sun?
Who is this coming up from the desert?
Show me your face.
Let me hear your voice.
For your voice is so sweet,
And your face is so lovely.

5. Aria Soprano, Ensemble

Dark am I but lovely.
Do not look down on me,
a little dark may I be,
Because I am darkened by the sun.
I am the rose of Sharon,
The lily of the valleys.

Part II: Love

9. Sinfonia & Madrigal Singers, Ensemble

How is your beloved better than others,
Most beautiful of women?
How is your beloved better than others?

10. Aria Soprano, ensemble

Mio diletto è bianco e vermiglio,
E si distingue fra diecimila.
Suo capo è oro finissimo,
I suoi riccioli sono crespi.
Suoi occhi sono come colombe.
Le sue guance sono come un'aiuolo
di balsamo.
Le sue labbra sono gigli,
Che stillano mirra liquida.
Le sue gambe sono colonne di marmo,
Fondate su basi d'oro puro.
Il suo aspetto è come il Libano,
Maestoso come i cedri.
La sua bocca è la dolcezza stessa,
Sì, egli è attraente in tutto.

אני ישנה ולבי ער,
כי חולת אהבה אני.
השבעתי אתכם, בנות ירושלים,
אם תעירו ואם תעוררו את האהבה,
עד שתחפץ.

6. סינפוניה הרכב

7. מדריגל זמרים, הרכב

הנה הסתיו עבר,
הגשם חלף הלך לו.
פהא الخريف قد انقضى، وكف المطر وزال.

הנצנים נראו בארץ,
עת הזמיר הגיע,
וקול התור נשמע בארצנו.
وأزهرت الأرض، وحل موسم التغريد،
وتردد هديل اليمام في أرضنا.

התאנה חנטה פגיה
והגפנים סמדר נתנו ריח.
قد أنتبت التينة فجهًا، ونشرت الكروم المزهرة أريجها،
فأنهضي يا حبيبتي يا جميلتي وتعالني.

8. אריה סופרן, זמרים, הרכב

אל-גנת אגוז ירדתי
לראות באבי הנחל,
לראות הפרחה הגפן,
הנצו הרמנים?
نزلت إلى حديقة الجوز لأرى ثمر الوادي الجديد،
وأنظر هل أزهركم ونور الرمان؟

I sleep, but my heart is awake,
For I am sick with love.
Daughters of Jerusalem, I charge you,
Do not arouse, do not awaken love,
Until it so desires.

6. Sinfonia Ensemble

7. Madrigale Singers, Ensemble

Flowers cover the earth,
It is time to sing.
The cooing of doves
Is heard in our land.

The fig tree
Forms its early fruit;
The blossoming vines
Spread their fragrance.

8. Aria Soprano, singers, ensemble

Unto a garden of nuts I went down,
To look on the buds of the valley,
To see whither the vine had flourished,
The pomegranates had blossomed.

11. מדריגל זמרים, הרכב

מה דודך מדוד היפה בנשים?

12. אריה סופרן, הרכב

כתפוח
בעצי היער
כן דודי בין הבנים.
בצלו חמדתי וישבתי...
ופריו מתוק לחכי.
זה דודי וזה רעי...

13. סינפוניה ומדריגל

סופרן, זמרים והרכב

מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים.

How fair and how pleasant
Are you love of delights.

14. אריה סופרן, זמרים, הרכב

דודי ירד לגנו,
לערגות הבשם.
הנך יפה רעית! הנך יפה, עיניך יונים!
לכה דודי, נצא השדה נלינה בכפריים.
נראה אם פרחו הגפן, פתח הסמדר,
הנצו הרמונים,
שם אתן את ידי לך.

My beloved has gone down
To his garden,
To the beds where balsam grows,
How beautiful you are, my dear!
Your eyes are like doves.
Let us go to the vineyards,

11. Madrigale Singers, Ensemble

How is your beloved better than others?

12. Aria Soprano, Ensemble

Like an apple tree
Among the trees of the forest
Is my lover among the young men.
I delight to sit in his shade...
His fruit is sweet to my taste.
This is my lover, this is my friend...

13. Sinfonia & Madrigale

Soprano, Singers, Ensemble

Como és formosa,
Como és encantadora,
Ó delícia de amor!

14. Aria Soprano, Singers, Ensemble

O meu amor desceu ao seu jardim,
Aos canteiros de bálsamo.
Como és bela, meu amor! Como és linda!
Teus olhos são suaves, como pombas.
Vem, ó amado meu, saiamos ao campo,
Passemos as noites nas aldeias...
Se estão abertas as suas flores,
E se as romanzeiras já estão em flor;
Ali te darei o meu amor.

חלק שני: אהבה

9. סינפוניה ומדריגל זמרים, הרכב

מה דודך מדוד
היפה בנשים?
מה דודך מדוד?

10. אריה סופרן, הרכב

דודי צח ואדום,
דגול מרבבה.
ראשו כתרם פז,
קוצותיו תלתלים.
עיניו כיונים,
לחיו כערגות הבשם.
שפתותיו שושנים
נטפות מור.
שוקיו עמודי שש מיסדים על אדני פז,
מראהו כלבנון בחור כארזים
חכו ממתקים
וכלו מחמדים.

My beloved is fair and ruddy
A paragon among ten thousand.
His head is gold finest,
His locks are like palm fronds.
His eyes are like doves;
His cheeks are like beds of spices.
His lips are lilies and
Drop liquid myrrh.
His legs are pillars of marble
In sockets of finest gold.
His aspect is like Lebanon,
Noble as cedars.
His whispers are sweetness
Itself wholly desirable.

You are so beautiful, my beloved,
Our bed is fresh.

Part III:

My love had turned and gone...

18. **Aria** Soprano, Singers, Ensemble

I sleep but my heart is awake.
Listen! My beloved is knocking:
"Open to me, my sister,
My love, my dove, my perfect one,
For my head is wet with dew,
My locks with the drops of the night."
I have stripped off my dress:
Must I put it on again?
I have washed my feet:
Must I soil them again?
When I arose to open for my beloved,
My hands dripped with myrrh.
I opened to my love,
But he had turned and gone.
My heart sank.
Ahimè ...

19. **Madrigale** Singers, Ensemble

Where has your lover gone,
Most beautiful of women?
Where has your lover gone?

20. **Recitativo** Sopran, Singers, Ensemble

By night on my bed
I sought him whom my soul loves;
I sought him, but found him not.
I called him but he gave me no answer.
Have you seen my love, my true love?

To see if the vines have budded,
If the pomegranates are in bloom;
There I will give you my love.

15. **Madrigal** זמרים, הרכב

מי זאת עלה מן המדבר
כְּתִימָרוֹת עֵשֶׂן,
מְקַטְרֵת מִזֶּרַח וּלְבוֹנָה?
מי זאת הַנְּשָׁקֶפָה כְּמוֹ שָׁחַר,
יָפָה כְּלִבְנָה, בְּרָה כְּחֶמֶה?
מי זאת מְתַרְפֶּקֶת עַל דּוֹדָה?

16. **Aria** Soprano, Ensemble

אֲנִי לְדוּדִי,
וְעַל תְּשׁוּקָתוֹ.
יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ,
כִּי טוֹבִים דְּדִיךְ מִיָּין.
אֲשַׁקֶּךָ מִיַּד הָרֶקֶת,
מֵעֵסִיס רְמֹנִי.

I would cause you to drink
Of the juices of my pomegranates,
Of spiced wine.

אֲנִי לְדוּדִי, וְעַל תְּשׁוּקָתוֹ.
שִׁמְאֵלוֹ תַּחַת לְרֵאשִׁי, וְיָמִינוֹ תַּחְבֵּקֵנִי.
His left hand should be under my head
And his right hand embraces me.
אֲנִי לְדוּדִי וְדוּדִי לִי.

17. **Duett** סופרן, קונטרה-טנור

הֵנָּךְ יָפָה רַעִיטִי,
הֵנָּךְ יָפָה,
עֵינֶיךָ יוֹנִים.

15. **Madrigale** Singers, Ensemble

Who is this coming up from the desert
Like a column of smoke,
Perfumed with myrrh and incense?
Who is this that appears like the dawn,
Fair as the moon, pure as the sun?
Who is this leaning upon her beloved?

16. **Aria** Soprano, Ensemble

I am my beloveds and his desire
Is toward me.
Que sa bouche m'enivre de baisers!
Car ton amour vaut mieux que le vin.
Je te ferai boire du vin parfumée,
Du moût de mes grenades.

I am my beloveds
And his desire is toward me.

Sa main gauche soit sous ma tête,
Sa droite m'embrasse!

17. **Duetto** Soprano, Countertenor

How beautiful you are, my dearest,
How beautiful,
Your eyes are like doves.

אָקוּמָה נָא וְאֶסּוּבָבָה בְּעִיר,
בְּשׁוּקִים וּבְרַחְבוֹת,
אֲבַקֶּשֶׁה אֶת שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי.
מִצְאוּנֵי הַשְּׂמָרִים הַסְּבִיבִים בְּעִיר,
הַכּוֹנֵי, פְּצְעוּנֵי,
נִשְׂאוּ אֶת־רִדְיִי מֵעַלִּי.
הַשְּׂבַעְתִּי אֶתְכֶם, בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם,
אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדִי, מִהִתְגִּידוּ לוֹ?
שְׁחֹלַת אֶהְבֶּה אָנִי.

21. סינפוניה ומדריגל זמרים, הרכב

עֵזָה כְּמוֹת אֶהְבֶּה,
קֶשֶׁה כְּשֹׂאֵל קִנְאָה.
فَإِنَّ الْمَحَبَّةَ قَوِيَّةٌ كَالْمَوْتِ، وَالغَيْبَةَ قَاسِيَةٌ
كَالْمَأْوِيَّةِ. وَلَهْمِيهَا نَهْمِي نَارٌ، كَأَنَّهَا نَارُ الرَّبِّ!
רְשָׁפִיהָ רְשָׁפֵי אֵשׁ, שְׁלֵהֲבִתֶּיהָ.

22. מדריגל זמרים, הרכב

גֵן נְעוּל, אַחְתִּי כְּלֵה,
גֵן נְעוּל, מַעִין חֲתוּם.
מִהֲנַעֲשֶׂה לְאַחְתֵּנוּ?
שׁוּבִי, שׁוּבִי הַשׁוֹלְמִית,
שׁוּבִי, שׁוּבִי וְנַחֲזֶה־בָךְ.

23. סיום (פינאלה) סופרן, זמרים, הרכב

שְׁחוֹרָה אָנִי וְנֶאֱוָה וְחֹלַת אֶהְבֶּה אָנִי.
אָנִי יִשְׁנֶה, וְלִבִּי עֵר, כִּי חֹלַת אֶהְבֶּה אָנִי.
חֹלַת אֶהְבֶּה אָנִי.
בָּרַח דּוֹדִי וְדַמְהֵלֶךְ לְצִבִּי
אוּ לַעֲפֹר הָאֵילִים.
אָנִי חֲבַצְלַת הַשְּׂרוּן,
שׁוֹשֶׁנֶת הָעֲמֻקִּים.
וְחֹלַת אֶהְבֶּה אָנִי, חֹלַת אֶהְבֶּה.

I will rise now and go about the city,
In the streets and in the squares;
I will seek him whom my soul loves.
The watchmen, they found me,
They smote me, they bruised me,
They took away my veil.
I charge you, daughters of Jerusalem,
If you find my lover what will you tell him?
Tell him I am faint with love.

21. Sinfonia & Madrigale Singers, Ensemble

Liebe ist stark wie der Tod,
Eifer ist fest wie die Hölle.
Love is as strong as death,
Jealousy as cruel as the grave.
L'amour est fort comme la mort,
La jalousie cruelle comme l'enfer;

22. Madrigale Singers, Ensemble

My sister, my bride, is a garden close locked,
A fountain sealed.
What shall we do for our sister?
Come back, return, Shulamith,
Come back, return, that we may see you.

23. Finale Soprano, Singers, Ensemble

Dark but lovely am I, and faint with love.
I sleep but my heart is awake, for I am faint,
I am faint with love.
Run away, my love, And be like a gazelle,
Like a young stag.
I am the rose of Sharon,
The lily of the valleys,
And I am faint, I am faint with love.

הֵנָּה יְפֵה דּוֹדִי, אָף נְעִים,
אָף עֲרִשְׁנוּ רַעֲנָנָה.

חלק שלישי:
דודי חמק עבר...

18. אריה סופרן, זמרים, הרכב

אָנִי יִשְׁנֶה, וְלִבִּי עֵר.
קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק:
"פִּתְחִי־לִי אַחְתִּי רַעֲיָתִי"
יוֹנָתִי, תִּמְתִּי,
שְׂרָאשִׁי נִמְלֵא טַל,
קוֹצוֹתֵי רִסְיִי לִילָה".
פְּשֻׁטְתִּי אֶת־כִּתְּנֹתִי,
אֵיכָכָה אֶלְבָּשְׁנָה?
רַחֲצִיתִי אֶת רַגְלִי,
אֵיכָכָה אֶטְנַפֵּם?
קִמְתִּי אָנִי לַפֶּתַח לְדוֹדִי,
וְיָדִי נִטְפוּ מוֹר,
פְּתַחְתִּי אָנִי לְדוֹדִי
וְדוֹדִי חִמַּק עָבַר.
נִפְשִׁי יִצְאָה.
אָבוּי...

19. מדריגל זמרים, הרכב

אָנֶה פְּנֵה דּוֹדֶךָ?
אָנֶה הֵלֶךְ דּוֹדֶךָ הִפְּנֵה בְּנִשְׁיִם,
אָנֶה פְּנֵה דּוֹדֶךָ?

20. רציטטיב סופרן, זמרים, הרכב

עַל־מִשְׁכְּבֵי בְּלִילוֹת,
בִּקְשָׁתִי אֶת שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי;
בִּבְקִשְׁתִּיו וְלֹא מִצְאָתִיו.
קִרְאָתִיו וְלֹא עֲנָנִי.
אֶת שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם?

רצירה תזמורתית נוגה חוצצת בין שירת האהבה העתיקה־עכשווית שבפחת תוכניתנו לבין שעת הקפה המשעשעת שבסיומה. האדג'ו בדו מינור לכלי קשת הוא יצירה אחת מני מעטות שהותיר אחריו מלחין צרפתי לא מוכר - גיום לָקֶה (Lekeu). כשרון לא חסר לו ללָקֶה - נהפוך הוא: הוא נחשב עליו בעיני מוריו סזר פרנק וּוֹנְסֶן דְ'נְדִי, וגם המלחינים דביסי ודיקה ראו בו הבטחה גדולה. אלא שההבטחה לא נתממשה: בגיל צעיר מאוד מת לקה ונטמן בעיירת הולדתו הבלגית. הנה כי כן, אף כי חי את מרבית שנותיו בצרפת, הייתה בלגיה מולדתו של לקה, וההבטחה הגדולה שהוחמצה הייתה אפוא הבטחה לעם הבלגי, שבימים קדומים הוציא מתוכו ענקים כאורלנדו די לאסו, ז'וסקן דה פֶּרָה וצ'יפריאנו דה־רֹרְהָ, אך לא שופע במלחינים קלאסיים במאות האחרונות.

לקה נולד בעיירה הֶזִי (Heusy) שבחבל הוולוני של בלגיה. ממנצח תזמורת כלי הנשיפה המקומית למד נגינת פסנתר ותיאוריה, וכאשר עברה משפחתו לפּוֹאֵטִיָה שבצרפת - בהיות הילד בן תשע - המשיך לשפר שם את נגינתו בפסנתר, בכינור ובצ'לו והחל בגישושי קומפוזיציה. את יצירתו הראשונה חיבר בהיותו בן 15.

בשנת 1888 עקרה המשפחה לפריס, ושם חידד גיום את טעמו באמנויות, הסתופף בחוג האינטלקטואלים והמשוררים של סטֶפֶן מְלֶרְמֶה והשלים תואר בפילוסופיה ובלימודים קלאסיים. באותה העת החליט להתמסר כולו למוסיקה. בתחילה למד אצל גסטון וֵילִין, תלמיד של סזר פרנק,

ואחר כך פרש עליו הפרופסור פרנק עצמו את חסותו. "אבא פרנק", ככיניו בקרב תלמידיו־מעריציו, לימדו קונטרפונקט ופוגה וחיבב עליו את באך ואת בטהובן. עוד לפני לימודיו אצל פרנק - בעצמו בלגי ממוצא גרמני - סייר לקה בגרמניה והתפעם מארבע אופרות של וגנר.

הלימודים עם פרנק הסבו ללקה תועלת ואושר, אך הקשר נקטע באָבו: בנובמבר 1890 נפטר "אבא פרנק". למזלו של לקה אומץ חישי בידי המלחין ונסן ד'נדי, עמיתו של פרנק, שהוקיר גם הוא את הצעיר הבלגי. ד'נדי לימדו קומפוזיציה והציע לו להגיש יצירה לתחרות "פרס רומא" היוקרתית. משזכתה הקנטטה "אנדרומדה" של לקה בפרס השני אמר עליה ד'נדי שיש בה טעם של גאונות. והנה שוב חצץ המוות בין התלמיד למורה. בינואר 1894, יום אחד אחרי יום הולדתו ה-24, מת לקה מזיהום במערכת העיכול, ושורת ההלחנות נקטעה.

שנתיים לפני מותו, בחורף 1890/91, בתחושת אבל ודיכאון על מות מורו האהוב, הסתער לקה על מלאכת ההלחנה והוציא תחת ידו את היצירה שנשמע היום. היא נשלמה באביב 1891, אך נוגנה לפני קהל רק ב-1894, אחרי מות המלחין, ביוזמת ד'נדי ובניצוחו. שמה "אדג'ו לרביעיית תזמורת"* מטעה למדי, שכן לא בשיח רביעייה עם תזמורת מדובר, כי אם באנסמבל כלי קשת ובו שלושה כלים סולניים - כינור, ויולה וצ'לו. ייתכן שבמונח רביעייה התכוון לקה כי התזמורת עצמה היא הצלע הרביעית. חלוקת כלי האנסמבל מעניינת: הכינורות, היוילות והצ'לי שאינם כלי הסולו מְרוֹבְּי

קולות גם כן: לקה רשם תפקידים שונים לכינור א', ב', ג' וד', וכך יש שני קולות לווילות ושני קולות לצ'לי שבאנסמבל.

היצירה קינתית לכל אורכה. בראש הפרטיטורה רשום המוטו: "פרחיו החיוורים של הזיכרון" (ז'רז' וְנוֹר**). יש היודעים לספר כי האדג'ו המפורסם של סמואל ברבר האמריקני, שמאזיני משאל של ה-BBC הכתירוהו בתואר "המוסיקה העצובה ביותר שנכתבה מעולם" שאב את השראתו מן האדג'ו של לקה. מנגינות נוגות וארוכות מושמות בפיי שלושת הכלים הסולניים ובתוגה משוחח עמם האנסמבל.

פרופ' משה הלברטל, בשיחתו על דיאלוג ושתיקה בסדרתנו "חושבים מוסיקה" העלה על נס - כרמב"ם עצמו - את הכרזת מחבר תהילים "לֶךְ דְּמִיָּה תְהִלָּה אֱלֹהִים": כביכול הדרך להלל את הנשגב הוא בשתיקה ותו לא. ובכן, נדמה כי אחד הסממנים הנועזים באדג'ו של לקה הוא שתיקותיו: אף כי המנגינות ארוכות ורצופות כמנגינות הווגריות שהתפעל מהן לקה במינכן ובביירוית, יש ביצירה חמש אתנחתאות טעונות, מעין פסקי זמן למחשבה ול"איסוף עצמי", ואלה מוסיפות לאדג'ו המינורי כוח ורושם. לקה אמר ב-1887: "גם אם תלחין מוזר, מוטרף, נועז... טוב הדבר, ובלבד שיהיה מקורי." אמר וקיים.

* Adagio pour quatuor d'orchestre
** Vanor הוא שם־העט של המשורר הסימבוליסטן מבאי ביתו של מְלֶרְמֶה Georges van Ormelingen.

המנהג להרתיח תמצית חומה ומריה העשויה רסק פולי קהווה* קם - כך השמועה אומרת - במאה התשיעית באתיופיה. כעבור שש מאות שנה כבר ניתן למצוא תיעוד: קפה נלגם במנזרים סופיים בתימן. האופנה התפשטה כנגע: במאה הששעשרה כבר היה המזרח התיכון כנוע לה, ודרך המגף האיטלקי הצפינה אל היבשת האירופית והוטמעה בה. היו מי שהרימו שם קול זעקה נגד "המשקה המוסלמי", אך בשנת 1600 הוטבל המשקה לנצרות בידי האפיפיור קלמנט השמיני ו"בתי קפה" או "בתי קהווה", כפי שמתקש עגנון לקרוא להם, החלו לצוץ ברחבי היבשת.

לבריטניה הגיע הנוהג בסביבות 1650, וכעבור רבע מאה כבר התגאתה הממלכה בכ-3,000 בתי קפה. לתעשייה הבריטית היה זה ניצחון פירוס, שכן צ'רלס השני מאס בבתי הקפה, בראותו בהם מוקדי חתרנות ותסיסה נגד הכתר, ובשנת 1676 הוציאם אל מחוץ לחוק. גרמניה - שלא כמו כמה מדינות באירופה - חסרה מטעי קפה אפריקניים, ועל כן היה המשקה הטרנדי יקר בה. בתחילת המאה ה-18, כאשר נכתבה הקנטטה הזאת, הייתה צריכת הקפה בגרמניה לפחות, נוהג שנוי במחלוקת, אבן נגף בין־דורית ו/או בין־מגדרית.

על רקע זה ניתן להבין את תאוותה הלא מרוסנת של גיבורת קנטטת באך לקפה, ואת המיאוס השמרני־טהרני צדקני שמביע אביה ולו לשמע שמו של המשקה השנוא.

באך הלחין את הקנטטה הזאת (הלא שגרתית לגביו - לא רק חילוניות, אלא גם קומית) בין השנים 1732-1734, קרוב לוודאי לשם ביצועה בבית הקפה "צימרמן" בלייפציג, מקום מפגש לא רק ללוגמים ולמלהגים, אלא גם למוסיקאים ולשומעיהם. טלמן, שטלצל ובאך פקדו את "קפה צימרמן", ובו התכנס גם "קולגיום מוסיקום", אגודה לעידוד המוסיקה הקולית שחידש טלמן בתחילת המאה ה-18 ושאותה ניהל באך עצמו אחר כך. אין עדויות של ממש שהקנטטה אמנם בוצעה בבית הקפה, אולם זאת יודעים - היצירה החיננית והעליזה זכתה לפופולאריות, ובשלהי שנות השלושים של המאה ה-18 בוצעה בערים אחדות בגרמניה.

את הלברית כתב, כבקנטטות אחרות של באך, כריסטיאן פרידריך הנריצי, הידוע בכינוי פיקנדר. במרכז העלילה מריבת אש וגופרית בין מר שלנדריאן (Schlendrian, מר שגרה רפוּסה, בס) לבין בתו המרדנית ליזכן (Lieschen, שם חיבה של ליזה/אליזבת, סופרן).

שלנדריאן מנסה להניא את בתו משתיית קפה: הוא יאסור עליה ללכת לחתונות ולטייל עם חברות, ואף להביט מן החלון אל החוץ לא יתן לה, אם תמשיך במנהגה הנלוז. חציאת המתפרשת לצדדים בעזרת עצמות לווייתן לא תקבל. ליזכן עומדת כצוק איתן אל מול איומיו. על הכל תוותר, אך לא על הקפה. עד שמושמע האיום האחרון: האב לא ינקוף אצבע להשיג לה בעל!!! נגד זה אין לליזכן מענה והיא מוותרת בליט ברירה על הקפה, והמספר (טנור) מוסר במאמר מוסגר

את כוונת ליזכן לכלול בחוזה הנישואין סעיף המתיר לה לשתות קפה כל אימת שרק תרצה.

באך מיטיב לתאר את הדמויות באמצעים מוסיקליים: בקו של שלנדריאן חזרות על אותו צליל, התפרצויות פתאומיות בצלילים גבוהים ומשפטים קטועים המדמים קוצר נשימה. ואילו ליזכן - שתי האריות שלה שונות מאוד זו מזו במזגן. הראשונה "איזה כיף משקה קפה הוא" היא מינואט חינני בסי מינור, המבהיר יפה כמה חיוני לה המשקה. להרכב כלי הקשת באך מצרף חליל, לרמז כי אדי קפה דקיקים בוקעים מן הקפה ועולים מעלה אל האוויר ומסתלסלים. ואילו האריה השניה, "עוד היום, עוד היום יתגשם לי החלום", העולצת לנוכח הבטחת אביה כי תזכה בחתן, כתובה כמחול סיציליאנה דלגני.

באך חותם את המיני־אופרה במחול בונה, והמספר, המצטרף אל האב ואל הבת, הופך את הדואו לשילוש לא קדוש, שונה מאוד מן השילוש האדוקים שהשקיע באך ביצירותיו הליטורגיות.

נעימת פרק הסיום לקוחה מן המקהלה המסיימת את האופרה "יוליוס קיסר" של גאורג פרידריך הנדל.

על פי מאמר מאת קדם ברגר בתוכנית "באך מחיין" של הקאמרטה הישראלית ירושלים, מרס 2010.

*מילה ערבית.

So sollst du auf kein Hochzeitfest,
Auch nicht spazierendehn!

Lieschen

Ach ja!
Nur lasset mir den Coffee da!

Schlendrian

Da hab ich nun den kleinen Affen!
Ich will dir keinen Fischbeinrock
Nach itzger Weite schaffen!

Lieschen

Ich kann mich leicht darzu verstehn.

Schlendrian

Du sollst nicht an das Fenster treten,
Und keinen sehn vorübergehn!

Lieschen

Auch dieses; doch seid nur gebeten,
Und lasset mir den Coffee stehn!

Schlendrian

Du sollst auch nicht von meiner Hand
Ein silbern oder goldnes Band
Auf deine Haube kriegen!

Lieschen

Ja, ja! nur lasst mir mein Vergnügen!

Schlendrian

Du loses Lieschen du,
So gibst du mir denn alles zu?

6. Arie: Schlendrian

Mädchen, die von harten Sinnen,
Sind nicht leichte zu gewinnen.
Doch trifft man den rechten Ort,
O! so kömmt man glücklich fort.

7. Rezitativ: Schlendrian

Nun folge, was dein Vater spricht!

עברית: בני הנדל

1. רציטטיב: המספר (טנור)

הקשיבו, אף מלה,
ושמעו-נא את העלילה:
מר שלנדריאן הנה נכנס
עם ליזכן, בתו, מחמד-לב,
נוהם הוא כדב רעב;
מענין מה עשתה כי יקעס!

2. אריה: שלנדריאן (בס)

כל אדם שילדים לו
רב יסבל, בלי סוף יטרח!
קחו את ליזכן: לה אמרתי
וחררתי והסברתי...
נו, ומה? עורבא פרח!

3. רציטטיב: שלנדריאן

ילדה רעה, הו בת סוררת,
הגיע הזמן שכבר אובן:
סלקי את הקפה מכאן!
ליזכן (סופרן)
אבא, מתק, לא יפה!
אם לא יהיו לי מדי יום
שלושה - נגיד - ספלי קפה,
אני ארגיש ממש בצום,
כמו צליבשר-עז צמוק, רפה.

4. אריה: ליזכן

אח, קפה איזה משקה הוא!
מנשיקות הפה יפה הוא,
ומיין מוסקט נעים.
קופי*, קופי אם תכיני,
את לבי כל כך תרנינו,
לי מזגו קפה טעים!

5. רציטטיב: שלנדריאן

מה, שוב קפה? עם הבנות

1. Rezitativ: Erzähler (Tenor)

Schweigt stille, plaudert nicht,
Und höret, was itzund geschicht:
Da kommt Herr Schlendrian
Mit seiner Tochter Lieschen her,
Er brummt ja wie ein Zeidelbär;
Hört selber, was sie ihm getan!

2. Arie: Schlendrian (Bass)

Hat man nicht mit seinen Kindern
Hunderttausend Hudelei!
Was ich immer, alle Tage,
Meiner Tochter Lieschen sage,
Gehet ohne Frucht vorbei.

3. Rezitativ: Schlendrian

Du böses Kind, du loses Mädchen,
Ach! wenn erlang ich meinen Zweck?
Tu mir den Coffee weg!

Lieschen (Sopran)

Herr Vater, seid doch nicht so scharf!
Wenn ich des Tages nicht dreimal
Mein Schälchen Coffee trinken darf,
So werd ich ja zu meiner Qual
Wie ein verdorrtes Ziegenbrätchen.

4. Arie: Lieschen

Ei! wie schmeckt der Coffee süße,
Lieblicher als tausend Küsse,
Milder als Muskatwein.
Coffee, Coffee muss ich haben,
Und wenn jemand mich will laben,
Ach, so schenkt mir Coffee ein!

5. Rezitativ: Schlendrian

Wenn du mir nicht den Coffee lässt,

ליזכן בְּהַחֲלֵט, כָּל עוֹד הַקֶּפֶה נִשְׁאַר!
שלנדריאן אוֹקִי, אִם כֵּן, זֶה גָזַר דִּינִי:
אֶת לְעוֹלָם לֹא תִתְחַתְּנִי.
ליזכן אוֹי אָבֵא, לֹא! תִּבְיֵא חֲתָן!
שלנדריאן אֲנִי נִשְׁבַּע, זֶה לֹא יִקְרָה.
ליזכן אִז מָה, לְעֵזֵב אֶת הַקֶּנְקֹן?
בֵּי, בֵּי קֶפֶה! שְׁלוֹם לְעֵדו!
אָבֵא, זֶהוּ! אִין קֶפֶה!
שלנדריאן אִם כֵּן חֲתָן אֲשִׁיג מִדָּ!

8. אריה: ליזכן

עוֹד הַיּוֹם, עוֹד הַיּוֹם,
תִּגָּשִׁים לִי, אָבֵא, תִּיחַלּוֹם!
הוּי, חֲתָן!
כֵּן, זֶה בָּא לִי בּוֹל בְּזָמֹן!
שְׁסוּף-סוּף, בְּמִקּוֹם קֶפֶה,
כְּשֶׁלְמִטָּה אֶלֶף,
יְהִיָּה שָׁם - לֹא יוֹדַעַת אִין -
בְּחוֹר מִקְסִים, חֲסוֹן, יְפֵה!

9. רציטטיב: המספר

שוֹבֵר עֲכָשׁוּ רֵאשׁוּ מֵר שְׁלֵנְדֵרִיאָן,
כִּי־צַד לְלִיזְכָן, בֵּת זְקוּנִי,
יִמָּצֵא מֵהָר אֵיזָה חֲתָן;
אָךְ לִיזְכָן מְפִיצָה שְׁמוּעָה:
"חֲתָן? בְּכִיף, בְּרוּךְ הַבָּא,
אֲבֵל בְּתֵנְאִי שְׁהוּא יִבְטִיחַ
וְגַם יִרְשֵׁם כֵּךְ בְּכִתְבָה,
שְׁאֲנִי אוּכַל, מִתִּי שְׁבָא,
סִפְלוֹן שֶׁל קוֹפֵי לְהִרְתִּיחַ".

10. טריו

כְּמוֹ שְׁחֲתוּל אוֹהֵב עֵכְבֵרֶת,
מְשַׁקֶּה קֶפֶה יְפֵה לְגִבְרֶת!
אִמָּא שׁוֹתָה קֶפֶה בְּחוֹן,
וְגַם הִסְבְּתָא לְפִנֵי כֵן,
אִז מָה, הִבֵּת תְּנַהֵג אַחֲרֶת?

Lieschen In allem, nur den Coffee nicht.
Schlendrian Wohlan! so musst du dich bequemen,
Auch niemals einen Mann zu nehmen.
Lieschen Ach ja! Herr Vater, einen Mann!
Schlendrian Ich schwöre, dass es nicht geschicht.
Lieschen Bis ich den Coffee lassen kann?
Nun! Coffee, bleib nur immer liegen!
Herr Vater, hört, ich trinke keinen nicht!
Schlendrian So sollst du endlich einen kriegen!

8. Arie: Lieschen

Heute noch,
Lieber Vater, tut es doch!
Ach, ein Mann!
Wahrlich, dieser steht mir an!
Wenn es sich doch balde fügte,
Dass ich endlich vor Coffee,
Eh ich noch zu Bette geh,
Einen wackern Liebsten kriegte!

9. Rezitativ: Erzähler

Nun geht und sucht der alte Schlendrian,
Wie er vor seine Tochter Lieschen
Bald einen Mann verschaffen kann;
Doch, Lieschen streuet heimlich aus:
"Kein Freier komm mir in das Haus,
Er hab es mir denn selbst versprochen
Und rück es auch der Ehestiftung ein,
Dass mir erlaubet möge sein,
Den Coffee, wenn ich will, zu kochen".

10. Terzett

Die Katze lässt das Mausen nicht;
Die Jungfern bleiben Coffeeschwestern.
Die Mutter liebt den Coffeebrauch,
Die Großmama trank solchen auch,
Wer will nun auf die Töchter lästern!

אֶת לֹא תִצְאֵי לְחֲתָנוֹת,
וְגַם לֹא לְטִילָה!

ליזכן

יְפֵה!

רַךְ אֶל תִּגַּע לִי בְּקֶפֶהוּ!

שלנדריאן

קוֹפִיף חֲצוּף! אֲנִי אֶרְאֶה לָךְ!
שׁוּם קְרִינּוּלִינָה, צוּ אֶפְנֶה,
אֲנִי לֹא עוֹד אֶקְנֶה לָךְ!

ליזכן

מִתְאַיִם לִי. אִין לִי בְּעֵיָה.

שלנדריאן

אֶת לֹא תִצְאֵי אֶל הַמְרַפֶּסֶת!
לֹא תִרְאֵי נִפְשׁ חִיָּה!

ליזכן

בְּסֹדֵר, אֲנִי לֹא כּוֹעֶסֶת!

רַךְ לִלְגוֹם קֶפֶה לְרוּיָה!

שלנדריאן

סְרִטִים שֶׁל כֶּסֶף, שֶׁל זָהָב,
לֹא עוֹד תִּקְנֶה לָךְ יַד שֶׁל אָב,
לְקִשׁוֹר לָךְ עַל הַכְּבֵעוּ!

ליזכן

טוֹב, טוֹב, כָּל עוֹד אֲשַׁתָּה לְשַׁבְּעוּ!

שלנדריאן

הוּי, לִיזְכָן הַמְפַרְעֶת,

לְכָל זֶה מִסְכִּימָה אִתָּךְ?

6. אריה: שלנדריאן

בְּנוֹת הַן יִצְוִרִים קְשֵׁי עֶרְף,
לֹא קֵל אִיתָן, הֵן כְּמוֹ לִיל חֶרֶף.
אָךְ אִם אֲדַע לְפַעַל נִכּוֹן,
אֲזַכֶּה בְּסוּף בְּנִיצְחוֹן.

7. רציטטיב: שלנדריאן

אָז, נוּ, תַּעֲשֵׂי מֵה שְׁאָבֵא אִמְרִ!

*בזמן באך כתבו והגו Coffee במלעיל

Love and Coffee

Avi Ostrowsky conductor
Einat Aronstein soprano
Keren Hadar soprano
David Feldman countertenor
Eitan Drori tenor
Yair Polishook bass-baritone

Ella Milch-Sheriff Dark Am I But Lovely,
A musical fantasy based on the Song
of Songs for soprano, male vocal trio
and instrumental ensemble

Text assortment and editing:
Keren Hadar and Ella Milch Sheriff

Intermission

Guillaume Lekeu (1870-1894)
Adagio in C-minor for strings

Johann Sebastian Bach (1685-1750)
Coffee Cantata BWV 211

Jerusalem / Jerusalem Theater, Henry Crown Hall
Tuesday, April 14 2015 at 20:00

Tel Aviv / Tel Aviv Museum of Art
Friday, April 17 2015 at 13:00
Saturday, April 18 2015 at 20:00
Sunday, April 19 2015 at 20:00

Karmiel / Performing Arts Center
Monday, April 20 2015 at 20:30

The Israel Camerata Jerusalem

Music Director and Founder: **Avner Biron**

Advisor: **Josef Bardanashvili**

The musicians						*principal player **assistant principal
1st Violin Matan Dagan* Natasha Sher* Carmela Leiman** Denice Djerassi Sophia Kirsanova Roman Yusupov	2nd Violin Andrea Hallam* Étienne Meneri* Eduard Reznik** Omri Tzach Michael Kontsevich Keren Shoshani	Viola Michael Plaskov* Doron Alperin Boris Rimmer Andrei Shapelnikov	Cello Yefim Eisenstadt* Marina Katz* Zvi Orleansky* Alexander Sinelnikov** Bass Dmitri Rozenzweig* Alexander Osipenko	Flute Esti Rofé* Oboe Muki Zohar* Ori Meiraz	Bassoon Mauricio Paez* Kristijonas Grigas French Horn Alon Reuven*	

Honorary fellow violonist: Arik Kobiliansky

Guest musician: Yizhar Karshon, harpsichord

Board of Directors and Members of Association					*Member of the board
Prof. Ruth Arnon*, Chairman Jacob Aizner* Dr. Hanan Alon Avner Azulay Talma Barabash-Knoller, CPA	Prof. Avi Ben Basat* Prof. Shlomo Biderman Prof. Shmuel Cabilly Robert Drake	Izaak Elron* Prof. Menachem Fisch* Prof. Benny Geiger* Efrat Weiman Gershony	Yair Green* Prof. Moshe Hadani* Prof. Uri Karshon Raanan Kop, CPA*	Nissim Levy Yair Mendels Dov Shafir Baruch Shalev* Ilan de Vries*	

Administration

General Manager: **Ben-Zion Shira** Marketing Manager: **Tamar Umansky** Legal Advisor: **Adv. Ami Folman**
Administrative Manager: **Michael Kontsevich** Sales: **Dagan Feder** Accountant: **Sarit Yitshaki**
Producer and Librarian: **Moran Magen** Stage Manager: **Valery Aksyonov**

Office: 13 HaHagana St. (HaGiv'a HaTsarfatit) Jerusalem | Tel: +972-2-5020503 Fax: +972-2-5020504

Internet: www.jcamerata.com | Email: info@jcamerata.com

The Orchestra is supported by: The Ministry of Culture and Sport | The Municipality of Jerusalem
and by the generous support of various donors.

SEASON
31
2014-2015

THE ISRAEL CAMERATA JERUSALEM
MUSIC DIRECTOR: AVNER BIRON

LOVE AND COFFEE